

Raadsmemo Financiële beoordeling

Datum: 22 februari 2022

Onderwerp: Reactie Provincie op begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025

Ter attentie van: De raad

Afzender: College van Burgemeester en Wethouders

Portefeuillehouder: A.H. van de Burgwal

Mail behandelaar Wilco Stevens *Telefoonnummer* 06-41382387

Samenvatting

De provincie is, met enkele aandachtspunten, tevreden over de ingediende begrotingsstukken 2022 waardoor de gemeente in 2022 wederom onder repressief toezicht staat. Ook wordt ingegaan op verschillende beoordelingen van de financiële positie van onze gemeente.

Doel

Via dit memo willen wij u informeren over de beoordeling door de provincie van de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026, de daarbij meegegeven aandachtspunten en de risicobeoordeling van onze financiële positie. Verder willen wij ingaan op andere recentelijk verschenen publicaties over onze financiële positie.

Inhoud memo

Reactie provincie

De provincie beoordeelt jaarlijks de begroting en meerjarenraming van de gemeente. Het oordeel van de provincie bepaalt de vorm van het toezicht door de provincie. De begroting 2022 is volgens de provincie structureel en reëel in evenwicht en dat betekent dat de begroting 2022 en de daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen geen goedkeuring van de provincie behoeven en dat er sprake is van repressief toezicht. Dit is de reguliere vorm van toezicht. De provincie kijkt met name bij haar beoordeling of de structurele lasten zijn gedekt met structurele reële baten.

De provincie merkt op dat de gunstige resultaten in de begroting een gevolg zijn van het inboeken van € 3,1 miljoen aan bezuinigingen en de toekenning voor 2022 van € 3,1 miljoen aan extra middelen voor jeugd. De provincie spreekt de verwachting uit dat invulling wordt gegeven aan het totale pakket bezuinigingen en dat er wordt ingespeeld op eventuele tegenvallers mochten de rijksbijdragen in de toekomst lager uitvallen dan verwacht.

Naar aanleiding van de analyse van de begroting worden de volgende aandachtspunten door de provincie meegegeven:

- **Realisatie bezuinigingen**
De provincie wil zekerheid dat de maatregelen tijdig en volledig gerealiseerd zullen worden. Hiervoor adviseren zij deze transparant en reëel te onderbouwen en de ontwikkeling te monitoren in een aparte paragraaf in de begroting. Daarmee ontstaat in één oogopslag een duidelijk beeld van alle bezuinigingsmaatregelen, taakstellingen en stelposten.

Wij nemen dit advies over en zullen de voortgang van de bezuinigingen in alle P&C producten zoals begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening opnemen.

- **Onderhoud kapitaalgoederen (wegen)**
De provincie constateert op basis van de stukken dat de kwaliteit van het onderhoudsniveau van de wegen onder het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau basis ligt en dat er gewerkt wordt aan de actualisatie van de beleids- en beheerplannen. De provincie ziet graag een financiële vertaling hiervan in de begroting 2023 zodat in ieder geval weer voldaan gaat worden aan het minimaal door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau.

Wij zijn ons bewust van de ernst van deze situatie en kijken uit naar de uitkomsten van de binnenkort te verwachten beleids- en beheerplannen en de op basis daarvan op te stellen uitvoeringsplannen inclusief financiële doorrekening. Het streven is de (voorlopige) resultaten te betrekken bij de kaderbrief voor de begroting 2023.

- **Structurele dekking personele lasten**
De provincie constateert dat in de begroting de personele lasten voor een energiecoach en gebiedsregisseurs incidenteel gedekt zijn. Dit is strijdig met de BBV voorschriften waarbij wordt bepaald dat personele lasten naar aard structureel zijn en daarmee structureel gedekt moeten zijn. De provincie roept op in komende begrotingen alle personeelslasten te voorzien van een structurele dekking.

Wij hanteren uiteraard de BBV voorschriften maar zijn van mening dat het mogelijk moet zijn om formatieplaatsen die in een transitiefase echt een tijdelijk karakter hebben ook van een incidentele dekking te kunnen voorzien. Wij zullen hier terughoudend mee omgaan en de incidentele dekking alleen toestaan als het tijdelijk karakter van de functie niet ter discussie staat en maximaal twee jaar duurt.

Risicobeoordeling van onze financiële positie

Recentelijk zijn er verschillende publicaties verschenen over de financiële positie van de gemeente Barneveld. Opvallend hierbij is dat de resultaten van elkaar verschillen.

Als toezichthouder beoordeelt de provincie de financiële positie van de gemeente op basis van begroting, meerjarenraming en jaarrekening. De VNG doet ook jaarlijks een test naar de houdbaarheid van de gemeentefinanciën evenals BDO die jaarlijks de financiële posities van gemeenten beoordeelt. Hierna wordt kort uiteengezet wat de betekenis is van beoordelingen en hoe deze tot stand komen.

Provincie

In het kader van het financieel toezicht toetst de provincie de houdbaarheid van de gemeentefinanciën. Aan de hand van een risicoanalyse wordt de structurele

exploitatie­ruimte en de weerstands­ratio als veruit de belangrijkste ken­getallen ge­toetst.

De structurele exploitatie­ruimte zegt iets over het al dan niet structureel sluitend zijn van de begroting en meerjarenraming of jaarrekening. Het weerstands­vermogen is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. In de weerstands­ratio komen alle financiële risico's van de gemeente tot uitdrukking, die de gemeente loopt maar die (nog) niet zijn begroot of verantwoord. Die risico's worden vervolgens afgezet tegen de buffer die de gemeente daarvoor beschikbaar heeft. Met weerstands­vermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Dat betekent dat ook de eventuele risico's op (hoge) schulden/financiering en de (forse) grondexploitatie daarbij worden betrokken. In deze beide ken­getallen komen uiteindelijke meerdere afzonderlijk voorgeschreven ken­getallen tot uitdrukking.

Bij de beoordeling van de begrotingsstukken 2022 heeft de provincie de netto schuldquote als meest risicovol gekwalificeerd. De grondexploitatie, de structurele exploitatie­ruimte en het weerstands­vermogen zijn als minst risicovol gekwalificeerd.

VNG

Jaarlijks doet de VNG een test naar de houdbare gemeentefinanciën, gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening. De test kijkt naar de geldstromen van de gemeente en de ontwikkeling van de gemeenteschuld bij een slecht weer scenario. Houdbare gemeentefinanciën betekenen dat een gemeente ook bij een scenario met economisch slecht weer genoeg geld overhoudt om de schuldverplichtingen te blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen.

De scores in de test van de VNG komen op basis van meerdere indicatoren tot stand die een relatie hebben met de vermogenspositie, de exploitatie, voorzieningenniveau en weerbaarheid.

De onbenutte belastingcapaciteit (2020 € 7,1 miljoen) is voor de VNG (evenals provincie) een belangrijke indicator voor de financiële wendbaarheid van een gemeente. De VNG hanteert hiervoor de term houdbaarheidsquote. Dit ken­getal geeft een indicatie weer van de ombuigingsinspanning die een gemeente bij een slechtweer scenario moet leveren voor houdbare gemeentefinanciën.

De VNG kent op basis van haar houdbaarheidstest Barneveld een score van 6,5 toe.

BDO

BDO publiceert jaarlijks op eigen initiatief een benchmark. Het hanteert in haar beoordeling van de financiële positie de vijf financiële ken­getallen, die volgens het BBV verplicht zijn om op te nemen in de paragraaf weerstands­vermogen en risicobeheersing zoals opgenomen in de jaarrekening 2020. Dit zijn solvabiliteit, netto schuldquote gecorrigeerd, grondexploitatie, structurele exploitatie­ruimte en belastingcapaciteit. In het eindoordeel wegen de solvabiliteit en de netto schuldquote relatief zwaar mee. Tussen de netto schuldquote en de grondexploitatie is een relatie. Een grote grondexploitatie is meestal extern gefinancierd en betekent daardoor ook een hoge netto schuldquote, wat leidt tot lagere BDO-scores, voor Barneveld een 5,1.

In de beoordeling is geen waardeoordeel opgenomen over het weerstands­vermogen. Voor belastingcapaciteit worden eveneens verschillende normen gehanteerd. BDO gebruikt de woonlastenindicator, terwijl VNG uitgaat van de onbenutte belastingcapaciteit (artikel 12 Financiële Verhoudingswet).

Samenvattend

De set van beoordelingscriteria die worden gebruikt verschillen, dit geeft ook verschillende conclusies. Als toezichthouder is de beoordeling door de provincie het belangrijkste. Overigens is het overall beeld bij de verschillende beoordelingen voldoende, ondanks het feit dat er sprake is van een hoge schuldenpositie, gekoppeld aan de grondexploitatie. De financiële indicatoren nemen een belangrijke plaats in bij de P&C producten en hierdoor krijgen ze continu aandacht en zullen ze, meer dan in het verleden het geval was, gebruikt worden als toetsingscriteria bij het opstellen van deze producten.